

bus mentibus etiam ejusdem speciei & natura æquè proportionata aut disproportionata : Sed cogitatio cordis unius Angeli, puta Michaëlis, & cogitatio Gabriëlis, sunt duo objecta ejusdem naturæ, & mens Gabriëlis ac mens Michaëlis, sunt ejusdem speciei : Ergo cogitatio quæ est in corde Gabriëlis est naturaliter æquè proportionata Michaëli, ut eam cognoscat, ac Gabriëli ipsi, qui eam vidit in corde suo.

22. Respondeo cum eadem distinctione : duo objecta pertinentia ad ordinem physicum, concedo Majorem : pertinentia ad ordinem moralem, nego Majorem. Ea enim quæ pertinent ad ordinem moralem & liberum, pendent solum à voluntate à qua procedunt, & ab eo cui subjacet talis voluntas, & qui ipsi illabi ac intra eam operari potest ; subinde cogitatio à Gabriële elicita, ei solum est proportionata ut naturaliter eam cognoscat, & Dco, qui solus menti angelicæ illabi potest, & intra eam operari.

23. Ex his intelliges, Angelos non posse naturaliter cognoscere mysteria gratiæ, puta mysterium Incarnationis, vel Eucharistie, cùm illa sint improportionata intellectui angelico, non solum propter libertatem, quia nimis pendent à sola voluntate divina, sed etiam propter supernaturalitatem, per quam transcedunt omnes vires naturales cuiuscumque intellectus creati & creabilis, unde non nisi divina revelatione & lumine supernaturali cognosci possunt. De quo fuis in Tractatu de Incarnatione.

C A P U T I X.

De modo cognitionis angelicæ.

Circa modum cognitionis angelicæ quæ tuor occurruunt difficultates breviter hic resolvendæ. Prima, an Angelus semper & necessariò seipsum intelligat ? Secunda, an discurrat, vel discurrere possit ? Tertia, an intelligat componendo & dividendo ? Quarta, utrum Angeli inferiores comprehendant superiores ?

§. I.

Resolutio prima difficultatis.

2. Dico primò, Angelus semper & necessariò seipsum intelligit.

Probatur ratione D.Thom.2. contra Gent. cap. 97. ubi sic discurrit : *Omnis substantia vivens habet aliquam operationem vita in actu ex sua natura, quæ inest ei semper, licet alia quandoque infest ei in potentia; sicut animalia semper nutruntur, licet non semper sentiant; substantia autem separata sunt substantiae viventes, nec habent aliam operationem vita, nisi intelligere: oportet igitur quod ex sua natura sint intelligentes actu semper.* Sed nullum aliud potest assignari objectum quod Angeli semper & necessariò intelligent, quam ipsorum substantia, tum quia nulli alteri objecto connaturali unitur ipsorum intellectus, quam propriæ substantiæ : tum etiam, quia semper illam habent presentem, cùm informantur in esse intelligibili, ut constat ex dictis supra cap. 7. quare sicut si species aliquius objecti pupillam oculi naturaliter afficeret, ab ejus visione distingue non posset : ita Angelus non potest cessare à sui cognitione, sed semper & necessario seipsum in actu secundo cognoscit. Unde D.Thomas

in 2. distinct. 11. quæst. 1. art. 3. ad 4. Angelus est semper in actuali consideratione sui ipsius.

3. Confirmatur : Omnis motus secundum naturam ordinem debet reduci in primum motum determinatum ab ipsa natura, qui sit causa ceterorum : unde in animali omnes motus vitales reducuntur in motum cordis, qui fluit quasi proprietas à natura animalis, eique tempore convenit, ut docet D.Thomas in opusculo de motu cordis : Ergo similiter omnis cognitionis & volitio naturalis Angeli, debet in cognitionem & dilectionem sui, tanquam in primam operationem, ab ipsa natura determinatam & procedentem reduci.

4. Dices, nullum objectum, præter Deum clare visum, potest necessitare intellectum & voluntatem ad sui cognitionem & amorem : Ergo Angelus à propria substantia non potest ad sui cognitionem & amorem necessitari. Respondeo quod quanvis Angelus non necessitetur ad sui cognitionem & amorem, à propria substantia, ut ab objecto, quia non habet omnimodam rationem boni; benè tamen tanquam à principio, in quantum cognitionis & amoris sui est proprietas Angelii, dimanans ab ejus essentia, eo fere modo quo motus cordis fluit quasi proprietas à natura animalis.

5. Ex his intelliges, Angelum semper & necessariò cognoscere Deum, ut suæ naturæ auctorem, non potest enim comprehendere essentiam suam, nisi videat dependentiam quam habet à Deo, subindeque nisi illum semper & necessario ut naturæ suæ auctorem cognoscat.

§. II.

Resolutio secunda & tertia difficultatis.

6. Dico secundò, Angeli non intelligunt per discursum propriè dictum, neque componendo & dividendo. Ita D.Thomas hic qu. 58. art. 3. & 4.

Probatur prima pars ratione fundamentali : Ad verum & proprium discursum intellectualem requiritur distinctio & pluralitas actuum, quorum unus sit causa alterius, nempè actus seu cognitionis objecti notioris, actus seu cognitionis objecti ignotioris. Sed in Angelis non reperitur talis distinctio &ordo seu causalitas cognitionum : Ergo nec discursus intellectualis propriè dictus. Major constat, una enim cognitionis plura intelligens in uno principio, non est discursiva, sed intuitiva. Similiter duas cognitiones sibi invicem succedentes, absque causalitate & dependentia unius ab altera, non sunt veris & propriis discursus, sed tantum imprimitur, ut docet D.Thomas supra qu. 14. art. 7. Unde magna est differentia inter hæc tria : Videre aliquid in alio, videre post aliud, & videre ex alio. Deus enim videt omnia in seipso, non tamen post aliud, aut ex alio : Angelii vident unum post aliud, non tamen ex alio, ut mox patet : homines vero vident unum post aliud, & ex alio. Videre in alio denotat omnimodam simultatem ex parte actuum, & prioritatem ac posterioritatem seu dependentiam inter objecta, ita ut unum sit ratio cognoscendi aliud. Videre post aliud dicit successione ex parte actuum, absque causalitate & dependentia unius ab altero. Videre autem ex alio, non solum pluralitatem actuum, sed etiam causalitatem & dependentiam unius ab altero, importat. Minor vero, in qua est difficultas, sic ostenditur. Omnia quæ Angelus cognoscit, uno simplici intuitu penetrat, videt enim conclusiones in principiis, effectus in causis, & causas in effectibus : Ergo non habet distinctas cognitiones de rebus quas cognoscit, quarum una causetur ex alia. Consequentia patet,

D E A N G E L I S.

183

patet, Antecedens probatur. In nobis ex imperfectione specierum, & debilitate luminis intellectuallis, provenit quod non statim, ex vi visionis principiorum, intueamur conclusiones in illis contenatas, & quod cognitæ causæ, statim non cognoscimus ejus effectum, vel cognito effectu, statim ejus causam non penetremus : Ergo cum Angelus habeat lumen intellectuale perfectum, & speciebus universalibus illis omnia representantibus instrutus sit, cuncta unico intuitu penetrat, & statim videt conclusiones in principiis, effectus in causis, vel causas in effectibus. Unde Angelii dicuntur intelligentia, homines vero rationales appellantur ; quia nimirum isti ratiocinando ad cognitionem veritatis pervenient, illi vero uno simplici intuitu omnia cognoscunt. Et sane (ut ratiocinatur D.Thomas) quæ sunt perfecta in aliquo genere, non debent acquirere suam perfectionem, eo modo quo illa quæ sunt imperfecta in eodem ordine ; unde cœlum non acquirit suam perfectionem per motum alterationis & augmentationis, sicut corpora inferiora ; cum ergo Angelus sit perfectus in ordine intellectuali, non debet acquirere suam perfectionem per motum discursivum, eo modo quo intellectus humanus, qui insinuum tenet locum in eodem genere. Unde Dionysius cap. 7. de divin. nomin. ait, Angelum non congregare divinam cognitionem à sermonibus diffusis, id est discursibus & sermonibus mentalibus.

7. Dices cum Suarez & aliis Recentioribus, has rationes D.Thomas probare quidem in Angelo non esse discursum circa objecta naturalia, non convincere tamen, ipsum non uti discursu circa supernaturalia, futura contingentia, cogitationes cordis, & alia hujusmodi, cum illa non sint ei evidenter nota, sicut objecta naturalia.

8. Sed contra : gratia non deprimit naturam ad ordinem inferiorem, sed potius eam nobilitat, & elevat ad superiorem ; alioquin per gratiam homo vel Angelus fieret deterioris conditionis, quod est absurdum : Ergo Angelus cognoscendo supernaturalia, non deprimit ad modum cognoscendi suæ naturæ inferiorem, qualis est modus cognoscendi per discursum, sed potius elevatur ad modum cognoscendi proprium Deo & connaturalem, qui à lumine supernaturali participatur. Unde tale lumen de se non est discursivum, ut docet D.Thomas 2. 2. qu. 9. art. 1. sed solum ex parte subjecti, quando scilicet est in subjecto ex se discursivo ; quare cum Angelus non sit ex sua natura discursivus, non recipit tale lumen ut discursivum, subindeque non discurrit, etiam circa supernaturalia ; sed sicut per lumen naturale unico simplici intuitu cognoscit Petrum esse hominem & esse risibilem ; ita lumine supernaturali fidei, unico intuitu in hoc principio, Christus est homo, videt illum esse risibilem. Similiter quando futura contingentia, & cordium secreta explorat, tunc conjicit quidem, sed non discurrit, quia eodem aspectu & actu quo videt effectum, videt connexionem sive necessariam sive probabilem quam habet cum aliis.

9. Ex his probata manet secunda pars conclusionis, quæ asserit Angelum non intelligere componendo & dividendo : nam ex eodem principio quo ostensum est, Angelum non discurrere, deductum est illum non uti formalis compositione & divisione : quis sicut in principio videt conclusiones, ita etiam cognoscere aliquo subiecto, cognoscit etiam per unum simplicem actum omnia quæ illi convenientia aut repugnant : Ergo sicut non discurrit, ita nec componit nec dividit.

I. Pars,

10. Objicies primò contra primam partem conclusionis : Angelus potest pro sua libertate uti inadæquatæ qualibet sua specie, non contemplando omnia quæ in ipsa reluent : Ergo potest ex uno objecto partiali sua speciei prius cogniti, procedere ad aliud objectum partiale ejusdem speciei cognoscendum, subindeque discurrere.

11. Respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam ; nam quando Angelus utitur inadæquate sua specie, hoc non facit quasi unum cognoscatur, & aliud postea inferat, ex vi connexionis unius cum alio ; sed quia pro sua voluntate applicat speciem modū unū objecto, modū alteri, sed utrumque immediate, non illativè praefat.

12. Objicies secundò Angeli sunt admirativi circa objecta supernaturalia, ut patet ex illo Isaïæ 63. *Quis est iste qui venit de Edom ? & ex illo Cantic. 3. Quia est ista quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi ?* Sed qui est capax admirationis est etiam capax discursus : Ergo Angelii sunt capaces discursus, saltem circa supernatura.

13. Confirmatur : quando Dæmones, yis Christi miraculis, conjiciebant ipsum esse Filium Dei, vel dum ex aliquibus signis aut externis indicis venant ac explorant cordium secreta, aut futura contingentia, ibi concurrunt omnia quæ ad discursum necessaria sunt : ibi enim inveniuntur plures actus, quorum unus causat ab alio, scilicet visio mirabilium Christi, & suspicio divinitatis illius ; visio hujus signi externi, puta immutacionis vultus, & suspicio talis cogitationis in mente conceptæ : Ergo Angelii discurrunt saltem circa ea quæ non possunt cognoscere naturaliter, qualia sunt futura contingentia, & cordium secreta.

14. Ad objectionem respondeo admirationem in nobis tria continere, nimirum cognitionem rei occulta, comparationem ejusdem cum causa occulta, & desiderium cognoscendi causam ; eamque in Angelis reperi quidem quantum ad primum, non tamen quantum ad duo posteriora, ex eo quod eadem notitia attingunt effectum & causam.

15. Ad confirmationem nego Antecedens, nam cum Dæmones videndo miracula Christi, conjiciebant ipsum esse Filium Dei, non interveniebat ibi pluralitas realis actuum, sed ibi erat una simplex cognitionis, quæ ex sola penetratione illorum effectuum mirabilium, conjiciebant Christum esse Dei Filium, & Messiam promissum. Similiter quando ex signis externis secreta cordium, vel futura contingentia explorant, eodem aspectu & actu quo vident effectum, probabilem quam habet cum illis signis & effectibus connexionem intelligunt.

16. Dices, repugnat unum & eundem actum esse simul evidenter & obscurum ; certum & opinativum, necessarium & liberum : Sed cognitionis mirabilium Christi erat Dæmonibus evidens, certa, & omnino necessaria ; cognitionis vero divinitatis illius inveniens, incerta, opinativa, & contingens : Ergo ibi erat duplex actus, non unicus.

17. Respondeo negando Majorem, sicut enim non implicat eundem actum cognitionis esse simul abstractivum & intuitivum, respectu diversorum ; ut constat in visione beatifica, quæ est intuitiva Dei & creaturarum existentium, abstractiva vero respectu possibilium, & in cognitione angelica, Angelus enim suam essentiam intuitivè cognoscit, & Deum per illam representatum abstractivè solam : ita etiam non repugnat eundem actum intellectus esse evidenter & obscurum, necessarium & opinativum, per ordinem ad diversa objecta : imo sæpe in nobis reperiuntur actus habentes omnes

Q. 2 huicmodi

hujusmodi conditiones: nam contingit multoties à nobis cognosci principium aliquod evidenter lumine naturali, & simul in eo quasdam conclusiones in confuso tantum & opinative; quia non penetramus simul cum veritate hujusmodi principii, veritatem illarum conclusionum, aut necessariam connexionem hujusmodi principij cum illis conclusionibus.

18. Objicies tertio contra secundam partem conclusionis, in qua diximus Angelum non cognoscere componendo aut dividendo: Veritas & falsitas non reperiuntur in simplici apprehensione, sed solum in compositione aut divisione, ut docetur in Logica: At veritas & falsitas sunt in intellectu angelico: Ergo & compositio ac divisio.

19. Respondeo distinguendo Majorem: non sunt nisi in compositione & divisione formaliter aut virtuali, concedo Majorem: formaliter tantum, nego Majorem. Quamvis autem in intellectu angelico non sit compositio aut divisio formalis, in illo tamen reperiatur compositio & divisio virtualis; quia simplex illa penetratio quidditatis intellectui angelico conveniens, aequivalet nostræ compositioni & divisioni, & ideo in illa veritas vel falsitas reperiatur; licet non possit reperiiri in nostra simplici apprehensione, propter rationem oppositam. Quod diximus de compositione dicendum est etiam de discursu, nam in Angelis est etiam discursus virtualis, quia simplex illa notitia quæ conclusiones in principiis, & effectus in causa, unico intuitu penetrat, aequivalet nostro discursui, & sufficit ad rationem veræ & strictæ scientiæ, ut patet in scientia divina, quæ est verè & propriè scientia, & tamen non est discursiva formaliter, quia principia & conclusiones diversis actibus non attingit.

§. III.

Resolvitur ultima difficultas.

20. Dico ultimò, Angeli inferiores imperfectè quidem comprehendunt superiores, non tamen comprehensione perfecta, & strictè ac rigore sumpta.

Prima pars patet, & ab omnibus admittitur; ad imperfectam enim comprehensionem, sufficit quod nihil sit in re cognita quod non manifestetur, sive quod per eam attingantur omnia quæ in objecto formaliter & eminenter continentur: Sed cognitionis quam Angelus inferior habet de superiori, attingit non solum entitatem Angelus superioris, sed etiam omnes modos in ea formaliter existentes, & cuncta eminenter in ipsa contenta; cum illa sint objecta proportionata virtuti intellectivæ Angelii inferioris, ut potè cum hæc omnia continentur sub ente naturali universaliter sumpto, quod est objectum proportionatum intellectus angelici: Ergo Angelus inferior imperfectè comprehendit superiorem. Et de hac imperfecta comprehensione intelligendus est D. Thomas, cum ait 2. contra Gent. cap. 98. Ex hoc quod substantia aliqua est intellectualis, comprehensiva est totius entis. Per hoc enim solum declarare intendit, substantias intellectuales habere vim cognoscendi omnia entia naturalia, cum habeant species illorum sibi à Deo inditas, subindeque illa sub objecto proportionato intellectus angelici continentur.

21. Secunda verò pars, quam Bannez & Salmantenses negant, sic probatur: Ad strictam & propriam comprehensionem non sufficit quod per eam attingantur omnia quæ in objecto formaliter & eminenter continentur, sed insuper requiritur,

quod tam perfectè cognoscatur objectum, quantum ex propria natura cognoscibile est, seu quod tanta sit vis cognoscitiva cognoscentis, quanta est objecti cognoscibilitas: Sed Angeli inferiores non cognoscunt superiores tam perfectè quam cognoscibles sunt, nec vis cognoscitiva illorum adæquat istorum cognoscibilitatem: Ergo Angeli inferiores non comprehendunt superiores, comprehensione strictè & propriè sumpta. Major expressè docetur à D. Thoma 1. p. quæst. 12. art. 7. his verbis: Illud comprehenditur quod perfectè cognoscitur: perfectè autem cognoscitur, quod tantum cognoscitur, quantum est cognoscibile: unde si id quod est cognoscibile per scientiam demonstrativam, opinione teneatur ex aliqua ratione probabili concepta, non comprehenditur.

Puta si hoc quod est, triangulum habere tres angulos aequales duobus rebus, aliquis sciat per demonstrationem, comprehendit illud. Si verè aliquis ejus opinionem accipiat probabiliter, per hoc quod à sapientibus vel pluribus ita dicitur, non comprehendet ipsum, quia non pertinet ad illum perfectum modum, quo cognoscibilis est. Et in resp. ad 2. Non propter hoc (inquit) Deus incomprehensibilis dicitur, quasi aliquid ejus sit quod non videatur, sed quia non ita perfectè videtur, sicut visibilis est. Item in 4. dist. 49. quæst. 2. art. 3. Tunc dicitur aliquid per cognitionem comprehendendi, quando cognitum sit, sib[us] ab aliis virtutis cognoscitiva, & non excedit ipsam: Ergo juxta D. Thomam, ad veram & strictam comprehensionem requiritur quod tam perfectè cognoscatur objectum, quantum est ex sua natura cognoscibile, seu quod vis cognoscitiva cognoscentis adæquet vel superer cognoscibilitatem objecti. Ratio etiam id suadet, cum enim cognitione comprehensiva non addat supra cognitionem quidditativam, saltem necessariò, plurimum rerum notitiam, si non adderet adæquationem modi cognitionis activæ cū modo & perfectione cognoscibilitatis objecti, non disinguereatur ab illa.

22. Minor verò quæ asserit Angelos inferiores non cognoscere superiores tam perfectè quam cognoscibles sunt, sed inferiori modo, probatur primò ex eodem S. Doctore 2. contra Gent. cap. 98. ubi admittit hanc propositionem ex libro de causis: Substantia separata inferior cognoscit superiorē secundum modum substantiae cognoscit, non secundum modum substantiae cognitæ. Et lib. de causis lect. 8. circa finem, loquens de intelligentia, inquit: Superiora cognoscit per modum substantiae, inferiori modo quam res superior sit in seipso. Quæ ultima verba aperte declarant, ipsum loqui de inferioritate modi cognoscendi se tenente ex parte rei cognitæ, non ex parte cognoscentis, ut interpretatur quidam recentior Thomista, ut vim tam evidentis testimonij eludat: Ergo ex D. Thoma Angelus inferior non cognoscit superiorē tam perfecto modo, quam ex sua natura cognoscibilis est, sed modo inferiori & imperfectiori.

23. Secundò probatur eadem Minor ratione: Angelus superior ex sua natura est cognoscibilis sua propria cognitione: sed inferior non potest illum tam perfecta cognitione cognoscere; cum non adæquet illum in vi intellectivæ, sicut nec in perfectione naturæ: Ergo idem quod prius.

24. Tertiò eadem Minor suadetur: Tam intellectualitas quam intelligibilitas desumuntur ex eadem radice, nempe ex immaterialitate, ut sèpè docet S. Thomas: Sed Angelus superior est immaterialior, quam inferior, cum sit Deo propinquior, eique similius, & intelligat per species universaliores, quod provenit ex majori ejus elongatione à materia, quæ est principium coarctandi & limitandi,

tandi, ut supra cap. 7. §. 3. declaravimus: Ergo sicut propter hanc rationem ejus intellectualitas vincit intellectualitatem inferioris, etiam ejus intelligibilitas, quæ est æqualis sua intellectualitat, excedet eandem intellectualitatem Angelii inferioris.

25. Nec valet quod dicunt Adversarij, nempe sufficere ad comprehensionem, quod Angelus inferior sit in eodem gradu generico immaterialitas cum superiori, quamvis sese excedat in gradu specifico; quia (inquit) ille excessus secundum rationem specificam, se habet per accidentis & materialiter ad comprehensionem. Non valet, inquam, hæc responsio: nam falsum est quod excessus in gradu specifico immaterialitas, qui inter Angelum superiorum & inferiorum reperitur, per accidentis & materialiter se habeat ad comprehensionem: ad illam enim essentialiter requiritur perfecta adæquatio virtutis intellectivæ cum intelligibilitate objecti, ut jam ostendimus: Sed hæc adæquatio tollitur per excessum specificum in immaterialitate; cum enim illa sit radix intelligentiæ & intelligibilitatis, excessus in immaterialitate impedit quod Angelus inferior possit cognoscere superiorum, quantum cognoscibilis est: Ergo &c.

26. Confirmatur primò, ut Angelus inferior perfectè comprehendet superiorum, deberet istius species recipi omnino connaturaliter in intellectu illius: Atqui ad hanc omnimodam connaturalitatem non sufficit convenientia in gradu generico immaterialitas, sed insuper desideratur convenientia vel excessus in modo habendi eundem gradum; quia si modus essendi objecti cogniti sit supra modum essendi cognoscentis, species non recipiunt omnino connaturaliter in cognoscente, sed supra ejus naturam: Ergo ad comprehensionem non sufficit quod Angelus superior & inferior sint in eodem gradu generico immaterialitas.

27. Confirmatur secundò: Per intelligibilitatem secundum gradum genericum, non redditur intelligibilis tota entitas Angelii: Ergo ut inferiores Angeli comprehendant superiores, non sufficit quod adæquent eorum intelligentiæ gradum & rationem genericam, sed requiritur adæquatio vel excessus secundum rationem specificam. Consequens est evidens, quia comprehensionis debet adæquare intelligentiæ quæ reddat totam rei entitatem intelligentiæ, alias non adæquaret totam rei entitatem. Antecedens verò probatur, quia intelligibilitas, sicut & veritas, sequitur entitatem per modum passionis, unde non magis extenditur, quam ipsa entitas: Ergo impossibile est quod intelligibilitas, quæ consequitur ad gradum immaterialitatis omnibus Angelis communem, reddat totam cuiuslibet Angeli entitatem intelligibilem.

28. Argumenta Adversariorum soluta manent ex jam dictis, omnia enim fundantur in his duabus principiis, quæ falsa esse ostendimus, nimirum quod ad comprehensionem strictè & propriè sumptam, sufficit quod per eam attingantur omnia quæ in objecto formaliter & eminenter continentur; & quod ad hoc ut Angelus inferior comprehendat superiorē, satis est quod sit in eodem gradu generico immaterialitas cum illo.

I. Pars.

CAPUT X.

De dilectione naturali Angelii.

I. Dico primò, Angelus seipsum diligit necessariò, non solum quoad specifikationem, sed etiam quoad exercitum.

Probatur ratione fundamentali: Angelus cognoscit & contemplatur seipsum necessariò, etiam quoad exercitum, ut cap. præcedenti §. 1. ostensum est: Ergo eadem necessitate seipsum diligit. Consequentia manifesta est, tum quia si Angelus seipsum necessariò semper intelligit, vult necessariò seipsum intelligere: hoc autem est seipsum amare, quia hoc est sibi velle maximum bonum. Tum etiam, quia operatio voluntatis proportionatur operationi intellectus, per quam dirigitur & regulatur: Ergo si Angelus seipsum necessariò & semper intelligit, seipsum pariter necessariò & semper diligit. Unde S. Thomas qu. 16. de malo art. 2. ad 6. loquens de Angelo, sic ait: Quantum ad hoc operatio ejus immutabilis est, quod semper intelligit. Et similiter considerandum est circa voluntatem, cuius operatio proportionatur operationi intellectus. Ex quo patet falsum esse, & contra S. Thomam, quod ait quidam recentior in sua Theologia mentis & cordis, cognitionem illam quam Angelus habet sui ipsius & Dei, esse pure speculativam, & non practicam, seu imperante amorem sui & Dei. Si enim in Angelo operatio voluntatis proportionari debeat operationi intellectus ejus, subindeque Angelus debeat seipsum amare immutabiliter, sicut immutabilitatem seipsum intelligit, manifestum est, cognitionem sui in Angelo practicam esse, & causare amorem, & non mere speculativam, quæ amorem non pariat. Angelus ergo se & omnes suas perfectiones contemplando, format judicium practicum de seipso diligendo continuò & absque ulla interruptione, quod judicium omnino immutabile est, cum nulla possit esse ratio formandi judicium oppositum, quia talis amor nullum generat tristum, sed summam delectationem; nec est impeditus majoris boni, sed juvat tanquam medium ad alias operationes, maximè vero ad dilectionem Dei, ut constabit ex dicendis conclusione sequenti.

2. Dico secundò, Angelus naturaliter diligit Deum, dilectione necessaria quoad exercitum. Hæc conclusio sequitur ex dictis in præcedenti, nam in amore naturali quo Angelus seipsum diligit, includitur amor Dei tanquam auctoris & conservatoris proprij esse, cui consequenter Angelus non potest non velle existentiam, aliaque perfectiones lumine naturali cognitas: Ergo impossibile est quod intelligibilitas, quæ consequitur ad

gradum immaterialitatis omnibus Angelis communem, reddat totam cuiuslibet Angeli entitatem intelligibilem.

3. Addo quod Angelus habet ex natura sua quod sit à primo instanti sua productionis in actuali intentione sui ultimi finis naturalis: Ergo & in dilectione Dei super omnia ut auctoris naturæ. Consequens patet, Antecedens probatur. Angelus habet ex natura sua quod sit à primo instanti sua productionis semper cōpletè potens se mouere & applicare